

anja medved nadja velušček

območje prehoda

prikaz filmskega/video opusa
iz obdobja 1998–2025

december 2025–junij 2026

slovenska kinoteka
SCCA-ljubljana
postaja DIVA

Anja Medved in Nadja Velušček

Območje prehoda

Prikaz filmskega/video opusa iz obdobja 1998–2025

izdajatelj Slovenska kinoteka, Miklošičeva 28, 1000 Ljubljana

za izdajatelja Stojan Pelko

soizdajatelj SCCA-Ljubljana, Metelkova 6, 1000 Ljubljana

za soizdajatelja Peter Cerovšek

kurirala Vesna Bukovec, Robert Kuret

besedila Robert Kuret

jezikovni pregled Anja Grmovšek Drab

uredil Robert Kuret

priprava programa SCCA-Ljubljana in Slovenska kinoteka

produkcija SCCA-Ljubljana, Slovenska kinoteka, Zavod Divja misel

fotografije Anja Medved in Nadja Velušček

oblikovanje in priprava za tisk Maja Rebov

tisk Matformat

distribucija DPG

naklada 300

zahvale Zavod Kinoatelje (SLO), Kinoatelje (ITA), Zavod KINOkašča/CINEMattic, Zavod Divja misel, RTV Slovenija, Deželni sedež RAI za Furlanijo Julijsko krajino – Slovenski program, Baza slovenskih filmov, Vlado Škafer (GO! 2025 Evropska prestolnica kulture Nova Gorica-Gorica), Andrej Šprah, Tina Popovič (Vodnikova domačija), ZRS Koper

Slovenska kinoteka – filmski muzej

Miklošičeva 28

www.kinoteka.si

SCCA-Ljubljana

Metelkova 6

www.scca-ljubljana.si

www.e-arhiv.org/diva

Program SCCA-Ljubljana podpirata Ministrstvo za kulturo RS (Odprta videosfera) in Mestna občina Ljubljana – Oddelek za kulturo.

na naslovnici: **Ne pozabi me**, Anja Medved, 2025

anja medved nadja velušček območje prehoda

prikaz filmskega/video opusa 1998–2025

Anja Medved (1969) in Nadja Velušček (1948) sta hči in mati, ki kot avtorski tandem delujeta že vse od leta 1998, ko sta za televizijo RAI posneli kratki dokumentarni film **Cvetoča Brda**. Njuno skupno ustvarjanje se je začelo v goriškem Kinoateljeju, ki ga je leta 1977 ustanovil sociolog Darko Bratina, za katerega je bil film sredstvo poglobljenega spoznavanja družbe. Zaradi čezmejnega sodelovanja je bil leta 2000 na slovenski strani v hiši Nadje Velušček v Šmihelu ustanovljen tudi Zavod Kinoatelje. Pri snovanju programa je sodelovala že od začetka devetdesetih let naprej, Anja Medved pa se je pridružila nekaj let kasneje, po zaključku študija gledališke in radijske režije na AGRFT. Zadnja leta ustvarjata v okviru zavoda KINOkašča/CINEMattic s sedežem v prenovljenem skednju v Šmihelu pri Novi Gorici. Nadja Velušček običajno opravlja terensko delo in vodi pogovore z ljudmi, medtem ko Anja Medved prevzema proces režije in montaže.

Filmi Anje Medved in Nadje Velušček so – po klasifikaciji Andreja Špraha – večinoma kompilacijski dokumentarci. Struktura njunih filmov deluje rizomatsko, nehierarhično: pripovedni glasovi se tako namnožijo, da »nadzora« nad pripovedjo nima neki dominanten pogled, ampak ustvarijo mrežo množice glasov, ki se sešijejo v kubističen mozaik: takšno mnogoglasje je avtorska strategija, s katero se lahko šele izriše polje, ki ga ti glasovi prečijo, vsak po svoje razumejo, prisvajajo in uporabljajo ter pripovedujejo o njem – in šele tako lahko skozi njune filme spregovorijo pokrajinske entitete, kot so Nova Gorica, Gorica, Soča, Goriška brda, Benečija ...

Kot omeni Anja Medved, je takšen nazor posledica življenja ob meji in poskusa dati glas meji, mejnemu. In kot v **Mestu na travniku** ugotavlja Ervin Hladnik Milharčič, sta ob meji resnici vedno vsaj

Mesto na travniku
Anja Medved, Nadja Velušček
2024

dve: Soča je Isonzo, Čudež pri Kobaridu je Polom pri Kobaridu, Nova Gorica po koraku čez Trg Evrope postane stara ... Mejni prostor je zato že po definiciji prostor večglasja in se tako odpira zgodovini – oziroma mikrozgodovini – na način pogleda od spodaj. V delu avtorskega dvojca Velušček-Medved gre za pripovedi in živa pričevanja običajnih posameznikov, ki niso del velikih zgodovinskih naracij, osebnosti, dogodkov ter učbeniških dejstev, ampak se nahajajo v nekakšnem infraprostoru pod površjem tistega, kar je skozi označevalski proces prešlo v zgodovinsko Resnico.

Pri tem velja poudariti tudi bogato rabo tako javnih in institucionalnih, predvsem pa osebnih in družinskih arhivov, ki skozi filmsko ustvarjanje tudi prvič pridejo v javni prostor. Obenem je avtorski *credo* dvojca Velušček-Medved ravno kreiranje arhiva in pričevanj: film – kot pravita – postane stranski produkt ustvarjanja arhiva in ne obratno. Obenem z različnimi postopki potujita različne – tudi svoje lastne – rabe arhivskega in video materiala ter s podvojitvami podob v različnih kontekstih naredita vidno, kako so podobe vsakič znova prisvojene za namen določene naracije oziroma učinka.

Ker gre pri avtorskem dvojcu Velušček-Medved večinoma za srednjemetražne dokumentarne filme, smo za pregled njunega ustvarjalnega opusa oblikovali nekakšne filmske dvojice. In ker so filmi zaradi svoje fragmentarno-esejistične narave tako odprti in tematsko večglasni, praktično vsaka kombinacija aktivira določene povezave. Zato smo program želeli oblikovati na način, da bi tudi sopostavljena filma vsakič znova artikulirala mejo in mejno: kot bi prešli iz Nove v staro Gorico, iz modernistične arhitekture v staro mestno jedro. Iskali smo povezave, kjer bi to spremembo začutili predvsem v spremembi formalne strukture in filmskega jezika, da bi torej tudi vsakokratni filmski dvojec čim boljše dal občutiti večglasje, tako značilno za vsak dokumentarni film Anje Medved in Nadje Velušček.

Kinotečni program se v majskem terminu seli na Vodnikovo domačijo, kjer so bila pred desetletjem razstavljena ljubljanska pričevanja o času med in po drugi svetovni vojni na razstavi »Podobe pozabe: Osebne zgodovine mesta Ljubljana«. Del programa bo dostopen tudi na Bazi slovenskih filmov (BSF), kjer si bo mogoče ogledati preostala dela Anje Medved in Nadje Velušček. Pregled njunega opusa se umešča v že tradicionalna sodelovanja med SCCA-Ljubljana in Slovensko kinoteko, kjer smo doslej prikazali retrospektive ključnih avtoric in avtorjev na področju umetniškega videa: Mihe Vipotnika, Eme Kugler, Marka A. Kovačiča, Nevena Korde in Nataše Prosenc Stearns.

17. december

sreda

območje prehoda I:
gorica/nova gorica
20.00

10. februarja 1947 je bila podpisana Pariška mirovna pogodba med Italijo in Jugoslavijo, po kateri je goriški prostor razdelila ena od štirih različic meje. Kmalu zatem, 18. aprila 1947, je Komunistična partija Jugoslavije sprejela odločitev za gradnjo Nove Gorice. Dobrega pol stoletja kasneje, v noči iz 30. aprila na 1. maj 2004, je Slovenija uradno postala članica Evropske unije, prostor, kjer je potekala meja med staro in Novo Gorico, pa je dobil ime Trg Evrope. Zapornice so bile dokončno odstranjene 21. decembra 2007, ko se je Slovenija pridružila schengenskemu območju. To so ključni datumi, v okviru katerih se gibljeta filma **Mesto na travniku**, posvečen zgodovini Nove Gorice, in **Spovednica tihotapcev**, kjer ljudje obujajo spomine na prostor, zaznamovan z mejo.

Ukinitev meje 21. decembra 2007 je bila povod za organizacijo t. i. »spominodajalskih akcij«. V okviru Kinoateljeja je Anja Medved v prostore mejnega prehoda na Erjavčevi ulici, kjer je danes Carinarnica, povabila ljudi, da prinesejo določeno fotografijo in ob njej povejo spomin na mejo oziroma tihotapljenje blaga čeznjo. Do leta 2018 je organizirala še pet spominodajalskih akcij na različne teme. Dokumentarni videoesej **Mesto na travniku** se odpravi še dlje v zgodovino in raziskuje nastanek Nove Gorice sredi ničesar kot veliki projekt nove socialistične države. Pripoved o mestu nima svojega protagonista, kar izraža tudi filmska struktura, v kateri se dinamično množijo različni glasovi in se prepletajo z arhivskim materialom.

Če je v **Mestu na travniku** govor oseb prepleten z arhivskim materialom in posnetki Gorice, je po drugi strani **Spovednica tihotapcev** – tudi v okviru spominodajalskih akcij – edini film avtorice, ki govor oseb in arhivsko podobo eksplicitno loči: arhivska podoba pride šele za pripovedjo v Carinarnici in se tako osvobodi glasu, ki bi jo interpretiral, s tem pa zaživi neko svoje življenje, podloženo z zvočno krajino. Iz ilustrativnega gradiva se spremeni v poetično impresijo.

Mesto na travniku

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: Zavod Kinoatelje (SLO), Kinoatelje (ITA), Slovenija/Italija, 2004, video miniDV, barvni, 63', sp

Spovednica tihotapcev: Pogledi skozi železno zaveso

režija, scenarij: Anja Medved, produkcija: Zavod Kinoatelje (SLO), Kinoatelje (ITA), Slovenija/Italija, 2010, video miniDV, barvni, 22', sp

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

21. januar 2026

sreda

območje prehoda II:
spomin/dokument

17.00

Ne pozabi me, prvi celovečerni film avtorskega dvojca Velušček-Medved, je nastal v okviru projekta **Rešilec spomina in arhivske brigade**, ki je del uradnega filmskega programa Evropske prestolnice kulture GO! 2025. V filmu nastopajo prebivalci goriškega območja, ki delijo svoje izkušnje na drugo svetovno vojno: doživeli so jo kot otroci pripadnikov nasprotujočih strani, pri čemer avtorici poudarjata, da je treba slišati vse zgodbe, predvsem pa dati prostor spominom, ki še niso bili povedani.

Kot v katalogu retrospektive zapiše Andrej Šprah, sta v dokumentarcu ključni dve ravni. Po eni strani gre za uporabo preteklih gradiv za različne načine predstavljanja realnosti, po drugi strani pa za razmerje s snovnostjo uporabljenih artefaktov, ki imajo lahko dokazno, pripovedno in tudi poetično funkcijo. Pri tem gre – kot pravi – tudi za afektivni smisel predmetov, saj sta avtorici s predmeti tudi čustveno povezani. Njuno avtorsko gesto vidi v osvobajanju obstoječih podob izpod jarma »predhodnih pomenov in hegemonističnih teženj po pripisovanju resničnosti«, njun projekt pa vidi kot »ustvarjanje pogojev, v katerih bi se spomini lahko osvobodili vsiljenih ali predpisovanih resnic«. Gre za »utopične možnosti odrešitve bremena pomenjanja skozi oblike ponovne prepoznavne, rekontekstualizacije in poetizacije«.

Te misli se zgostijo tudi v zaključku filma, ki povzame avtorsko poetiko dvojca Velušček-Medved: kamera se počasi dviga ob starem drevesu, ki raste pred blokom, tako da se začne razpirati čudovit panoramski razgled na Goriško, podobo pa spremlja refleksija Anje Medved: »Akacija je preživela prvo svetovno vojno, drugo svetovno vojno, razpad Jugoslavije – še vedno ostaja vraščena v ta prostor, življenje namreč črpa iz iste zemlje, iste vode, istega zraka ... Črpa ga iz prostora, ampak ne iz tistega, ki ga je mogoče zavzeti, ampak iz prostranosti, ki je ni mogoče zamejiti in ki vedno znova najde pot domov.« Trud njunih filmov je ravno razpiranje te prostranosti onkraj vsakokratnih zgodovinskih in ideoloških prisvojitvev ter petrificiranih zgodovinskih Resnic, in razpreti pot do mnogoglasja živih izkušenj.

Ne pozabi me

režija: Anja Medved, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček,
produkcija: KINOkašča/CINEMattic, Slovenija, 2025, DCP,
barvni, 104'

>> Po projekciji v okviru Kino-katedre sledi predavanje dr. Andreja Špraha.

18. februar sreda

območje prehoda III:
okolje/ozemlje

20.00

Film **Moja meja** je nastal v času, ko se je zdelo, da bo meja med staro in Novo Gorico kmalu le še spomin. Gre tudi za prvi film avtorskega tandema, kjer je prisotna zgodba njune družine, ki jo pripoveduje Nadja Velušček in ki je obenem tudi zgodba marsikaterega Primorca: njena mama je bila Goričanka, oče pa je bil iz vasi Plave ob Soči v občini Kanal. V Plave se je preselila ravno leta 1947, ko so 15. septembra začrtali mejo po Pariškem mirovnem sporazumu: gibanje civilistov je bilo nato naslednji dve leti strogo prepovedano, ker so oblasti šele vzpostavljale mejni režim, nadzor in dokumentacijo, prestop pa je bil mogoč le z vojaškimi dovoljenji, ki so bila civilistom praktično nedostopna.

V Jugoslaviji se je po vojni veliko gradilo in eden ključnih deležnikov pri tem je bil Salonit iz Anhovega, proizvajalec cementa z dodanim azbestom, ki se nahaja le štiri kilometre severno od vasi Plave. Film **Beli oblak** predstavlja hude zdravstvene posledice za tamkajšnje delavce, njihove pripovedi pa kontrastira s prizori iz promocijskega filma **Obsoški orjak** (Marko Valentinčič, 1971), ki predstavlja tovarno v času strmega vzpona in naraščajočega mednarodnega ugleda. Film **Beli oblak** je nastal v sklopu mednarodnega projekta o kršenju človekovih pravic na pobudo festivala Pravo Ljudski iz Sarajeva, ker pa filmski omnibus ni bil realiziran, je Anja Medved film dokončala kot samostojen projekt in se z njim pridružila civilni iniciativi v Posočju.

Če so prizori iz **Obsoškega orjaka** v obeh filmih uporabljeni na način, s katerim se – kot zapiše Šprah – »spodjeda njihova izvorna pomenskost«, pa se v **Moji meji** znajdejo tudi podobe iz družinskih albumov ter posnetki iz vsakdanjega življenja, ki simultano slikajo čas kot podobe, izvzete iz propagandnega filmskega gradiva. Kažejo namreč – kot večkrat poudarjata Anja Medved in Nadja Velušček – da se vsakdanje življenje med »veliko zgodovino« ne ustavi.

Moja meja

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: Kinoateljce (ITA), Deželni sedež RAI za Furlanijo Julijsko krajino – Slovenski program, Slovenija/Italija, 2002, video miniDV, barvni, 50', sp

Beli oblak

režija, scenarij: Anja Medved, produkcija: KINOkašča/CINEMattic, Slovenija, 2011/2020, HD video, barvni, 11'

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

24. marec torek

območje prehoda IV:
vodostaj/vodotok

17.00

Ujeta voda in **Trenutek reke** po klasifikaciji Andreja Špraha sodita v kategorijo pejsažnega dokumentarca. **Ujeta voda** pripoveduje o zgodovini vodnih zajetij čezmejnega goriškega krasa, od vodnjakov do vodovoda. Med prvo svetovno vojno je bil Kras pomembno zaledje za avstro-ogrsko vojsko, zlasti ob bojiščih na soški fronti, kar je botrovalo nastanku vojaške logistične infrastrukture, med katero je bil tudi vodovod. **Trenutek reke** se po drugi strani osredotoča na tok reke Soče ter različne načine njene uporabe in prisvajanj. Film z mnogoglasjem preseže vsakršno individualno razumevanje oziroma prilastitev Soče in se s tem približa perspektivi same reke.

Pri tem je vidna tudi pomembna razlika v sami formalni zasnovi obeh filmov. Če je **Ujeta voda** – ki se posveča načinom, s katerimi si ljudje uredijo dostop do vodnega vira – posneta v statičnih kadrih in z naborom govorcev, ki se v filmu pojavijo večkrat, je **Trenutek reke** s svojo strukturo že veliko bolj podoben toku. Začetni kadri so posnети z dinamično kamero iz roke, v filmu se ne ponovi niti en govorci, vsak pa predstavi neki povsem novi vidik Soče: od načrtov grajenja hidroelektrarn, kajakaštva, ekologije in onesnaženja, staroverstva, biodiverzitete, živali, ribolova in skrbi za ribjo populacijo, nadzora vodostaja, umetniškega ali povsem osebnega navdiha.

Z množenjem pokrajin in govorcev film povsem dehierarhizira kakršnokoli prevladujočo linijo naracije o Soči ali kakršenkoli specifičen način njenega prisvajanja ali uporabe – in ravno s tem postopkom najbolje pusti govoriti ravno Soči sami: Resnica o Soči je v najboljšem primeru zgolj posamična gesta njene prisvojitve in ravno s pomnožitvijo teh gest avtorici najbolj učinkovito pokažeta, kako je reka vedno nekaj več, tako od posamezne resnice kot tudi od celotnega skupka perspektiv. Čeprav je več govorcev prisotnih že v **Ujeti vodi**, se zdi, da tok zares steče šele s **Trenutkom reke**, ki je dobil naslov po besedah staroverca Antona Juga Kopovišarja: »Led je zamrznjen trenutek reke, / šele ko bo sonce ukazalo, / bo lahko stekel proti morju.«

Ujeta voda

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: KINOkašča/
CINEMattic, Slovenija, 2014, HD video, barvni, 43'

Trenutek reke

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: Zavod Kinoateljje
(SLO), Kinoateljje (ITA), Slovenija/Italija, 2010, HD video, barvni, 63', sp

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

21. april torek

območje prehoda V:
mir/vojna

18.00

Pričujoči sklop sega v same začetke ustvarjanja Anje Medved in Nadje Velušček, gre namreč za njuni prvi dve deli. Sprva sta želeli posneti film o meji, Filibert Benedetič, direktor Slovenskega programa RAI v Trstu, pa jima je – skupaj z naslovom – najprej predlagal film o Goriških brdih. Ob snemanju sta srečali ljudi, ki so se spominjali soške fronte, in tako je nastal njun prvi dokumentarni srednjemetražec, **Niso letele ptice**. Anja Medved poudarja, kako v filmu niso niti enkrat omenjene klasične postavke zgodovine soške fronte (polki, divizije, bitke ...), ampak da gre za drobce spominov tistih, ki so prvo svetovno vojno doživeli kot otroci in ki jih ne bomo našli v zgodovinskih učbenikih. Že v začetku njunega dela sta torej ubrali pristop k zgodovini, ki gleda od spodaj navzgor; metoda, ki jo je s svojo **Ljudsko zgodovino Združenih držav Amerike** leta 1980 populariziral ameriški zgodovinar Howard Zinn in ki se zgosti v misli Anje Medved iz filma **Ne pozabi me**: »Vsakdanje življenje se med vojno ne ustavi.« Obenem so bile **Niso letele ptice** že začetek vzporednega ustvarjanja arhiva.

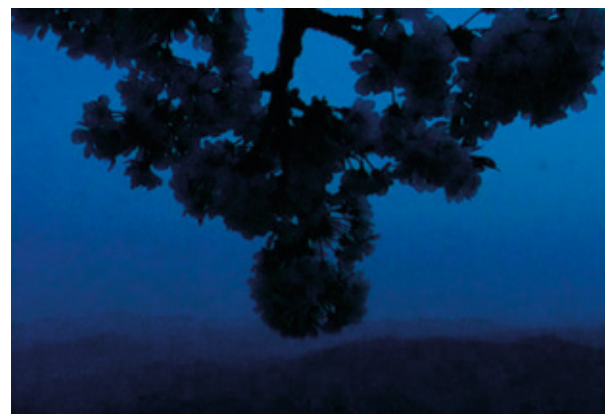
Cvetoča Brda kot prvi film avtorskega tandema zaznamuje nekaj posebnosti, kjer lahko izpostavimo začetno pravljico naracijo Nadje Velušček, ki je v takšni obliki v kasnejših filmih ne zasledimo več. S tem portret Brd, ki se – podobno kot drugi filmi – razteza od vojne preteklosti do sodobnih gospodarskih dejavnosti in občudovanja pokrajine, na subtilen način pridobi magične lastnosti. Tudi v filmu **Niso letele ptice** lahko opazimo določene pripovedne postopke, ki sta jih avtorici v kasnejših delih opustili: bistven delež predstavljajo dnevniški zapisi, osebne zabeleške in pa časopisne objave, ki jih prebira glas v ozadju. Predvsem časopisni članki služijo kot zunanji oziroma javni orientir po ključnih zgodovinskih dogodkih – recimo začetek vojne –, ki posamezne pripovedne glasove postavi v okvir. V naslednjih filmih tovrstno sredstvo pripovedne avtoritete opustita, razbiranje specifičnega zgodovinskega konteksta ali trenutka pa avtorici prepustita montaži pripovednih glasov in gledalčevemu nadaljnjemu raziskovanju.

Cvetoča Brda

režija, scenarij: Nadja Velušček, Anja Medved, produkcija: Deželni sedež RAI za Furlanijo Julijsko krajino – Slovenski program, Kinoatelj (ITA), Italija, 1998, video miniDV, barvni, 30'

Niso letele ptice

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: Kinoatelj (ITA), Deželni sedež RAI za Furlanijo Julijsko krajino – Slovenski program, Italija, 1999, video miniDV, barvni, 42', sp

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

8. maj petek

območje prehoda VI:
nasilje/sočutje

20.00

Vodnikova domačija

Vžgano v spominih je nastal v okviru istoimenskega evropskega projekta Evropa za državljane, ki ga je vodil ZRS Koper z namenom popisa požganih vasi v času nacistične okupacije na območju tedanjega Jadranskega primorja, ki danes obsega predele Slovenije, Hrvaške in Italije. Nemške okupacijske sile so na tem območju kot povračilni ukrep proti civilnemu prebivalstvu, domnevno naklonjenemu NOB, požgale približno 250 vasi. Temu so sledili poboji in množična izgnanstva.

Podobe pozabe: Osebne zgodovine mesta Ljubljana so nastale v sodelovanju projekta Moje ulice zavoda Divja misel, ki je beležila spomine Ljubljančank in Ljubljančanov, ter Anje Medved. So edina spominodajalska akcija, ki se je odvila v Ljubljani, pri čemer se dotakne tako vojnega kot tudi povojnega časa. **Podobe pozabe** so formalno povsem drugačne od **Vžganega v spominih**, čeprav njihova pripoved sega v isti čas prehoda iz italijanske v nemško okupacijo. Gre za pripovedi različnih glasov, ki izhajajo iz fotografij družinskih arhivov; v nasprotju z večino dokumentarcev z goriškega območja, pa lahko tu prepoznamo nekatere deležnike javnega in kulturnega življenja prestolnice.

Vžgano v spominih je posneto na konkretnih lokacijah, kjer se skozi pripovedi različnih ljudi sešije fragmentarna podoba dneva, ko so Nemci požgali določeno vas: v filmu glasove pripovedovalcev včasih podpre presunljivo fotografsko gradivo, ki ga v živ prostor razširi srhljiva zvočna krajina Maura Bona, ki jo sekajo občasni, komaj razločni vzkliki ali glasovi ljudi. Ko gledamo obraze nekaterih govorcev v filmu, se zdi, kot da so požigi še vedno živo pred njimi. **Podobe pozabe** so – v nasprotju z eksterijerji in domovi **Vžganega v spominih** – posnete v studiu in tako dajejo vtis večjega nadzora nad zgodovinskim spominom, a kljub temu izražajo določeno specifiko avtorskega opusa: v prvem planu je namreč obraz in njegova ekspresivnost, kot bi se skozi govorčevno pripoved na njem živo izrisala spominska krajina. Fokus na glas in obraz sta eni osrednjih avtorskih strategij ustvarjalk, skozi kateri se minulo povsem materialno manifestira v sedanosti.

Vžgano v spominih

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: KINOkašča/
CINEMattic, Slovenija, 2017, DCP, barvni, 67', sp

Podobe pozabe: Osebne zgodovine mesta Ljubljana

režija: Anja Medved, scenarij: Anja Medved, Tina Popovič, produkcija:
Zavod Kinoatelje (SLO), Slovenija, 2016, DCP, barvni, 56'

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

10. junij sreda

območje prehoda VII:
odhodi/prihodi

20.00

Zadnji programski sklop se z mejo ukvarja v Beneški Sloveniji. Tamkajšnji prebivalci so v stoletjih različnih političnih nadoblasti (Franki, Oglejski patriarh, Beneška republika ...) uživali določene davčne olajšave in svoboščine, saj so nudili vojaške usluge in nadzor nad obmejnimi ozemljem. Te privilegije so izgubili s prehodom pod Habsburžane (1797), ki zaradi centralizirane vojske niso potrebovali sodelovanja domačinov pri upravljanju dežele, davčne dajatve pa so poslabšale že tako skromne življenjske razmere. Situacija se ni spremenila niti pod Kraljevino Italijo, še poslabšala pa se je pod fašističnim režimom, ki je sledil eni najbolj krvavih front v prvi svetovni vojni. Po drugi svetovni vojni so bile življenjske razmere v Beneški Sloveniji ene izmed najbolj neugodnih v celotni Italiji. Posledično je prihajalo do množičnega izseljevanja oziroma boja za preživetje.

Simbol tega izseljevanja je postala tudi pesem »Oj, Božime«, s katero se začne dokumentarec **Sešivalnica spomina**, ki kaže izoliranost prebivalcev Beneške Slovenije ter zapuščene in prazne vasi. V nasprotju z večino ostalega opusa Anje Medved in Nadje Velušček v filmu ni uporabljeno arhivsko gradivo, ampak izseki iz gledališke predstave kambreškega gledališča Kontrabant Jožice Strgar, ki kaže na ustvarjalno dejavnost tamkajšnjega področja. Zdi se, da je projekt dokumentarca poleg portreta prostora tudi izvedba intervencije vanj in iskanje načinov za njegovo revitalizacijo.

Običaj in prevaro lahko vidimo kot radikalizacijo te tendence. Pokaže nam namreč skupnost festivala Postaja Topolovo, kjer skozi glasbeno podlago festivalskih gostov spremljamo načine, kako se preobrnejo običajna razmerja: na odru se znajdejo gledalci, na polju ustvarjalci, v orkestru vaščani. Zdi se, da celotno Topolovo postane prehodna površina, kjer se stopijo razlike tudi med domovi, dvorišči in festivalskimi prizorišči. Dokumentarec kaže, kako Postaja Topolovo v praksi udejanja nehierarhično vizijo mejnega območja, ki jo s filmskim jezikom skozi svoj celotni opus artikulirata Anja Medved in Nadja Velušček.

Sešivalnica spomina

režija, scenarij: Anja Medved, Nadja Velušček, produkcija: Zavod Kinoatelje (SLO), Kinotalje (ITA), Slovenija/Italija, 2006, video miniDV, barvni, 48', sp

Običaj in prevara

režija, scenarij: Anja Medved, produkcija: Postaja Topolovo, Kinoatelje (ITA), Zavod Kinoatelje (SLO), Slovenija/Italija, 2010, HD video, barvni, 43', sp

>> Po projekciji sledi pogovor z Anjo Medved in Nadjo Velušček.

anja medved

foto: Bojan Velikonja

Anja Medved (1969) je scenaristka in režiserka dokumentarnih filmov. Na AGRFT v Ljubljani je diplomirala iz gledališke in radijske režije pri prof. Miletu Korunu. Po študiju je sodelovala pri scenskih strukturah Projekta Atol, po odhodu v ZDA pa ustvarjala v okviru umetniškega kolektiva Microinternational iz Los Angelesa. Po vrnitvi je asistiral pri več predstavah Vita Tauferja in režirala

gledališko videopostavitev **Noč** po motivih filma Michelangela Antonionija. Leta 2000 je v Galeriji Kapelica pripravila samostojno razstavo »Frequenze Notturme« in delo na področju videa kasneje razvijala pri samostojnih in skupinskih razstavah. Zasnova, režirala in montirala je več kot dvajset dokumentarnih filmov, ki večinoma raziskujejo razmerja med osebnim in kolektivnim spominom obmejnega prostora. Večino teh je ustvarila v soavtorstvu z mamo Nadjo Velušček v okviru čezmejne organizacije Kinoatelje, v kateri je več kot dve desetletji delovala kot avtorica in vodja projektov. Je soustanoviteljica in direktorica zavoda KINOkašča/CINEMattic, filmske produkcije in hranilnice spomina, ter mentorica za dokumentarni film na Akademiji umetnosti Univerze v Novi Gorici in drugih mednarodnih filmskih delavnicah. Za dosežke na področju filmskega ustvarjanja je prejela vrsto nagrad, med drugim nagrado Franceta Bevka ter nagrado Slovenske skupnosti v Italiji za izjemne dosežke na področju kulture in čezmejnega sodelovanja.

nadja velušček

foto: Tomaž Skale

Nadja Velušček (1948) je scenaristka in režiserka dokumentarnih filmov. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomirala iz slovenskega in italijanskega jezika. Po študiju je bila zaposlena na Zvezi kulturnih organizacij v Novi Gorici, kjer je sodelovala pri razvoju galerijske dejavnosti in filmskega gledališča. Poučevala je italijanščino ter filmsko in gledališko vzgojo v Novi Gorici ter slovenščino

v Gorici. Na obeh straneh meje je v srednješolski program uvajala eksperimentalne gledališke projekte in spodbujala mlade k spoznavanju druge strani. V začetku devetdesetih let se je pridružila goriškemu Kinoateljeju, kjer je pripravljala radijske oddaje o filmu, soorganizirala tečaje slovenskega jezika, sourejala festival Film Video Monitor ter skoraj tri desetletja sooblikovala program društva. V Sloveniji je vodila Zavod Kinoatelje, v okviru katerega se je posvetila predvsem ustvarjanju in produkciji dokumenarnih filmov. Je soustanoviteljica zavoda KINOkašča/CINEMattic s sedežem v Šmihelu pri Novi Gorici, kjer tudi živi. V tandemu s hčerko Anjo Medved je ustvarila trinajst dokumentarnih filmov, za katere je prejela več nagrad, med drugim nagrado Franceta Bevka, nagrado Slovenske skupnosti v Italiji, plaketo Dokumentarno ime (v okviru mariborskega festivala Dokudoc), leta 2025 pa ji je Društvo slovenskih režiserjev podelilo nagrado Franceta Štiglicja za življenjsko delo na področju filmske in televizijske režije.

anja medved in nadja velušček

območje prehoda

prikaz filmskega/video opusa 1998–2025

sreda, **17. december 2025** ob 20.00
območje prehoda I: **gorica/nova gorica**

sreda, **21. januar 2026** ob 17.00
območje prehoda II: **spomin/dokument**

sreda, **18. februar 2026** ob 20.00
območje prehoda III: **okolje/ozemlje**

torek, **24. marec 2026** ob 17.00
območje prehoda IV: **vodostaj/vodotok**

torek, **21. april 2026** ob 18.00
območje prehoda V: **mir/vojna**

petek, **8. maj 2026** ob 20.00
vodnikova domačija
območje prehoda VI: **nasilje/sočutje**

sreda, **10. junij 2026** ob 20.00
območje prehoda VII: **odhodi/prihodi**

slovenska kinoteka
filmski muzej

SCCA - LJUBLJANA
Zavod za sodobno umetnost

CIFFA DIGITALNI
VIDEO ARHIV

baza
slovenskih
filmov

GOI 2025
NOVA GORICA
GORIZIA

Uradni program
Programma ufficiale
Official programme

Slovenska Kinoteka – filmski muzej
Miklošičeva 28
www.kinoteka.si

SCCA-Ljubljana
Metelkova 6
www.scca-ljubljana.si
www.e-arhiv.org/diva

slovenska kinoteka – filmski muzej

SCCA - LJUBLJANA
Zavod za sodobno umetnost

DIGITALNI
VIDEO
ARHIV

